

Literatura dla dzieci – wykład 2019/2020

Rok III, semestr V (e-pedagogika I stopnia)

12 godzin, 1 ECTS

Prowadzący dr Elżbieta Stoch

Cele przedmiotu:

C1 zapoznanie słuchaczy z literaturą dla dzieci (polską i obcą), jej historią oraz recepcją (na wybranych przykładach z klasyki i literatury współczesnej)

C2 omówienie wyróżników „literatury osobnej”, głównych nurtów, motywów, wybranych zagadnień z poetyki literatury dla dzieci, aby student potrafił ocenić rolę książki w rozwoju i edukacji dziecięcego odbiorcy

Wymagania wstępne:

W1 zalecana znajomość psychologii rozwojowej dzieci i młodzieży

Efekty kształcenia:

WIEDZA

W1 student zna elementarne terminy i pojęcia stosowane w literaturze dla dzieci K_W01

W2 student zna i omawia podstawowe wyróżniki literatury dla dzieci, specyficzne relacje nadawczo-odbiorcze, grupy wiekowe czytelnicze, motywy literackie, wybrane zagadnienia z poetyki literatury dla dzieci, funkcje literatury dziecięcej, kategorie, gatunki itd. K_W09

W3 zna historię literatury dla dzieci (twórcy, bohaterowie, gatunki, motywy literackie, czasopisma dla dzieci) K_W11

W4 ma elementarną wiedzę na temat współczesnych badań nad literaturą dla dzieci K_W12

UMIĘJĘTNOŚCI

U1 potrafi w sposób uporządkowany posługiwać się materiałem historycznoliterackim i teoretycznym z zakresu literatury dla dzieci, przywołuje funkcjonalnie konteksty, analizuje i interpretuje motywy postępowania bohaterów literackich, omawia wartości i funkcje literatury w odniesieniu do grup wiekowych czytelniczych K_U03

U2 potrafi samodzielnie (korzystając z różnych źródeł) zebrać literaturę podejmującą tematykę edukacji literackiej dzieci oraz roli książki w edukacji, a także dokonać omówienia opracowań teoretycznych K_U04

U3 potrafi ocenić wybraną literaturę dla dzieci w kontekście jej wartości pedagogicznych K_U09

KOMPETENCJE SPOŁECZNE (POSTAWY)

K1 ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, dokonuje samooceny własnych kompetencji i doskonali umiejętności K_01

K2 wykazuje aktywność; ma przekonanie o sensie, wartości i potrzebie podejmowania działań pedagogicznych związanych z kształtowaniem postaw czytelniczych wśród dzieci K_03

Metody dydaktyczne:

kurs e-learningowy (model hybrydowy) z wykorzystaniem internetowych narzędzi edukacyjnych i multimediów stosowanych w edukacji zdalnej; wykład konwersatoryjny lub z prezentacją multimedialną (zajęcia stacjonarne)

Treści programowe:

Rys historyczny literatury dla dzieci (polskiej i obcej). Pierwsi twórcy oryginalnej polskiej literatury dla dzieci. Recepcja literatury dla dzieci w poszczególnych okresach. Specyfika

literatury dla dzieci – jej wyróżniki, relacje nadawczo-odbiorcze, grupy wiekowe czytelnicze (w nawiązaniu do psychologii rozwojowej oraz etapów edukacyjnych). Wybrane zagadnienia z poetyki literatury dla dzieci. Funkcje literatury dziecięcej, kategorie, gatunki. Rozwój i rola bajki w edukacji dziecięcego odbiorcy. Morfologia bajki wg W. Proppa. Baśń i jej charakterystyka gatunkowa, motywy baśniowe, funkcje na wybranych przykładach (Ch. Perrault, Bracia Grimm, Andersen, baśń młodopolska itp.). Literatura dla dzieci a kształcenie regionalne – legendy i opowieści małych ojczyzn. Poezja dla dzieci na wybranych przykładach. „Szkoła poetycka” Tuwima i Brzechwy. Folklor dziecięcy. Kołysanka jako poezja wczesnego dzieciństwa. Współczesna literatura dla dzieci (w tym religijna) – motywy, tematyka, stan badań, wartości estetyczne, edukacyjne, wychowawcze i terapeutyczne. Rola literatury dziecięcej w rozwoju i edukacji dziecięcego odbiorcy. Czasopisma dla dzieci i ich funkcje (rys historyczny i obraz współczesny).

Kryteria oceny i sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia:

Ocena niedostateczny:

(W) Student nie zna elementarnych terminów i pojęć stosowanych w literaturze dla dzieci, nie zna rysu historycznego tej literatury oraz jej uwarunkowań.

(U) Student nie potrafi operować wymaganym materiałem historycznoliterackim i teoretycznym z zakresu literatury dla dzieci.

(K) Student nie wykazuje aktywności, popełnia błędy rzeczowe, nie potrafi dokonać samooceny własnych kompetencji.

Ocena dostateczny:

(W) Student zna wybrane terminy i pojęcia stosowane w literaturze dla dzieci; zna fragmentarycznie rys historyczny tej literatury.

(U) Student potrafi posługiwać się w stopniu podstawowym wymaganym materiałem historycznoliterackim i teoretycznym w powiązaniu z wiedzą pedagogiczną.

(K) Student rozumie potrzebę podejmowania działań pedagogicznych związanych z kształtowaniem postaw czytelniczych wśród dzieci; dokonuje częściowej samooceny własnych kompetencji.

Ocena dobry:

(W) Student zna większość terminów i pojęć stosowanych w literaturze dla dzieci; umiejętnie charakteryzuje etapy z historii tej literatury na tle uwarunkowań historycznych;

student zna i omawia, właściwie dobierając argumenty, podstawowe wyróżniki literatury dla dzieci, specyficzne relacje nadawczo-odbiorcze, grupy wiekowe czytelnicze, motywy literackie, wybrane zagadnienia z poetyki literatury dla dzieci, funkcje literatury dziecięcej, kategorie, gatunki itd.

(U) Student potrafi posługiwać się wymaganym materiałem historycznoliterackim i teoretycznym z zakresu literatury dla dzieci, przywołuje konteksty, analizuje i interpretuje motywy postępowania bohaterów literackich, omawia wartości i funkcje literatury w odniesieniu do grup wiekowych czytelniczych oraz w korelacji z wiedzą pedagogiczną.

(K) Student jest aktywny, ma przekonanie o sensie, wartości i potrzebie podejmowania działań pedagogicznych związanych z kształtowaniem postaw czytelniczych wśród dzieci; dokonuje samooceny własnych kompetencji i doskonali umiejętności.

Ocena bardzo dobry:

(W) Student zna wszystkie wymagane terminy i pojęcia stosowanych w literaturze dla dzieci; wyczerpująco charakteryzuje i opisuje etapy z historii tej literatury na tle uwarunkowań historycznych; student bardzo dobrze zna i wyczerpująco omawia podstawowe wyróżniki literatury dla dzieci, specyficzne relacje nadawczo-odbiorcze, grupy wiekowe czytelnicze,

motywy literackie, wymagane zagadnienia z poetyki literatury dla dzieci, funkcje literatury dziecięcej, kategorie, gatunki, współczesne nurty itd.

(U) Student potrafi w sposób uporządkowany posługiwać się wymaganym materiałem historycznoliterackim i teoretycznym z zakresu literatury dla dzieci, przywołuje funkcjonalnie konteksty, wnikliwie analizuje i interpretuje motywy postępowania bohaterów literackich, szczególnie i wyczerpująco omawia wartości i funkcje literatury w odniesieniu do grup wiekowych czytelniczych oraz w korelacji z wiedzą pedagogiczną.

(K) Student wykazuje aktywność i refleksyjność; ma przekonanie o sensie, wartości i potrzebie podejmowania działań pedagogicznych związanych z kształtowaniem postaw czytelniczych wśród dzieci; dokonuje krytycznej samooceny własnych kompetencji oraz stale doskonali i rozwija posiadane umiejętności.

Literatura podstawowa i uzupełniająca:

Literatura podstawowa:

Adamczykowa Z., *Literatura dla dzieci. Funkcje, kategorie, gatunki*, Warszawa 2001.

Antologia poezji dziecięcej, wybór i oprac. J. Cieślowski, Wrocław 1980.

Białek J.Z., *Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1918–1939. Zarys monograficzny. Materiały*, Warszawa 1979. Cieślowski J., *Literatura i podkultura dziecięca*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1975.

Frycie St., *Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1945–1970*. T. 2. baśń, bajka, poezja, książki dla najmłodszych, utwory sceniczne, grafika, czasopiśmiennictwo, krytyka literacka, Warszawa 1990.

Kaniowska-Lewańska I., *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864. Zarys monograficzny. Materiały*, Warszawa 1980.

Kulickowska K., *Literatura dla dzieci i młodzieży 1864–1918*, Warszawa 1979.

Pałowski J., Kątny M., *Literatura dla dzieci i młodzieży*, Kielce 1995.

Literatura uzupełniająca:

Bettelheim B., *Cudowne i pożyteczne. O wartościach i znaczeniach baśni*, Warszawa 1985.

Cieślowski J., *Literatura osobna*, Wybór R. Waksmund, Warszawa 1985.

„Dziecięce światy” w literaturze europejskiej XX wieku, red. J. Ławnikowska-Koper, Częstochowa 2005.

Frycie St., *Współczesna nauka o literaturze dla dzieci i młodzieży i jej przedstawiciele*, Piotrków Trybunalski 1996.

Leszczyński G., *Literatura i książka dziecięca. Słowo – obieg – konteksty*, Warszawa 2003.

Ożyńska-Zbrowska A., *Antologia literatury dla najmłodszych*, Warszawa 2002.

Propp W., *Morfologia bajki*, Warszawa 1976.

Stoch E., *Świat wartości w twórczości Klementyny z Tańskich Hoffmanowej adresowanej do dzieci i młodzieży (na wybranych przykładach)*, „Roczniki Pedagogiczne”, t. 9(45), 2017, nr 1, s. 5–29; wersja cyfrowa: <http://czasopisma.tnkul.pl/index.php/rped/article/view/6245/6345>

Stoch E., *Dziecięcy świat niezaspokojonych potrzeb – realia a literackie egzemplifikacje*, [w:] *Głodne dzieci w Polsce*, red. Cz. Kępski, Lublin 2011, s. 475–491.

Stoch E., Materiały autorskie.

Waksmund R., *Od literatury dla dzieci do literatury dziecięcej (tematy-gatunki-konteksty)*, Wrocław 2000.

Inne, np. raport Biblioteki Narodowej na temat współczesnego czytelnictwa:

Koryś I., Michalak D., Zasacka Z. [et alles], *Stan czytelnictwa w Polsce w 2017 roku*, Warszawa 2018 [BN, wersja cyfrowa: www.bn.org.pl]

Autor: dr Elżbieta Stoch